

Потупало Дмитро Русланович,
здобувач 2-го курсу магістратури факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ

СПЕЦИФІКА АДАПТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ПОЛІЦЕЙСЬКИХ З РІЗНИМ СТАЖЕМ РОБОТИ

В умовах реформування правоохоронної системи України, постає проблема ревізії системи кадрової політики загалом та оптимізації системи психологічного супроводження й підтримки процесу проходження служби працівниками поліції. Це потребує дослідження психологічних якостей, які пов'язані з успішністю адаптації особистості до умов правоохоронної діяльності, адже, врахування цих індивідуально-психологічних характеристик дозволяє не тільки оптимізувати процес комплектування, але й прогнозувати успішність входження фахівця у професійну діяльність [1, с.35].

У психології під терміном «адаптація» розуміється перебудова психіки індивіда під впливом об'єктивних чинників навколишнього середовища, а також здатність людини пристосовуватися до різних вимог середовища без відчуття внутрішнього дискомфорту і без конфлікту з середовищем [2].

В умовах праці правоохоронців, на перший план виступає підготовка кадрів, що володіють високим рівнем адаптивності, які вміють критично мислити і генерувати ідеї, оперувати зростаючими обсягами наукової інформації, готових до безперервного саморозвитку та самоосвіти. В процесі підготовки фахівців у сфері правоохоронної діяльності дана проблема представляє особливий інтерес, що пов'язано зі специфікою майбутньої діяльності [3, с.191]. Важливим моментом адаптивності є професійна складова, деякі аспекти її формуються в процесі навчання у вузі. В ході адаптації до навчання у вузі відбувається інтенсивне впровадження їх в правоохоронну сферу, тому особливості поведінки в ході службової діяльності визначають ступінь їх адаптованості до професійної діяльності в цілому.

Адаптаційна готовність є регулятором поведінки особистості та необхідною умовою адаптації. Вона дозволяє особистості зберегти свій настрій на пристосування до значущої ситуації (з точки зору реалізації потреб) при розумінні суб'єктом, що вона вирішиться позитивно. Тобто, налаштування особистості на пристосування і прийняття рішення адаптуватися пов'язане з функціонуванням адаптаційної готовності [4, с.52].

Р. М. Шаміонов виділяє два рівні готовності до адаптації: диспозиційні явища на включення в процес адаптації і явища, що відображають суб'єктивні критерії в адаптації [5]. У своїх дослідженнях М. В. Григор'єва розкриває структуру адаптаційної готовності, під якою вона розуміє схильність суб'єкта взаємодії до прийняття, сприйняття динаміки навколишнього середовища, здійснення конкретних дій по встановленню рівноваги між можливостями середовища і вимогами особистості в новій ситуації, що постійно змінюється [6].

Мета дослідження- дослідити специфіку адаптивних здібностей у поліцейських з різним стажем роботи.

У дослідженні взяли участь поліцейські з різним стажем роботи смт.Мілове, Луганська область. За допомогою особистісного опитувальника (МЛО) «Адаптивність», який розроблений А. Г. Маклаковим і С. В. Чермяніним були досліджені адаптивні здібності особистості поліцейських з різним стажем роботи.

Отримані результати свідчать, що у поліцейським зі стажем роботи до трьох років достовірно властивий такий показник як «Адаптивний особистісний потенціал» ($6,15 \pm 3,29$, $4,95 \pm 1,93$, при $p \leq 0,05$) та «Комунікативні здібності», ніж у поліцейських зі стажем роботи більше 10 років. Тобто поліцейські зі стажем роботи до трьох років більш схильні легко адаптуватися до нових умов діяльності, швидко входять в новий колектив, досить легко і адекватно орієнтуються в ситуації, швидко виробляють стратегію своєї поведінки. Також розвиток комунікативних здібностей, дозволяє поліцейським

зі стажем роботи до трьох років легко встановлювати контакти з колегами, оточуючими людьми.

В свою чергу у поліцейських зі стажем роботи 5-7 років достовірно домінує такий показник як «Нервово-психічна стійкість» ($8,45 \pm 2,24$, $7,03 \pm 1,93$ та $6,53 \pm 1,44$, при $p \leq 0,05$), ніж у поліцейських зі стажем роботи до трьох років та більше 10 років. Тобто досліджуваним притаманний середній рівень нервово-психічної стійкості і поведінкової регуляції, а також адекватна самооцінка і реальне сприйняття дійсності.

Для всіх груп досліджуваних така складова як «Моральна нормативність» вказує на наявність у поліцейських вміння реально оцінювати свою роль в колективі та орієнтуватись на дотримання загальноприйнятих норми поведінки.

Таким чином, у процесі подальшого психологічного супроводження проходження служби слід відстежувати можливі зміни процесі служби, й тим самим завчасно попереджати порушення професійно-психологічної адаптивності поліцейського унаслідок професійного вигорання та деформації. У своїй сукупності такі заходи сприятимуть якісному комплектуванню поліції, збереженню кадрового потенціалу та розвитку професіоналізму особового складу.

Список бібліографічних посилань

1. Александров Д. О., Охріменко І.М., Дрозд О.Ю. Особливості професійно-психологічної адаптації працівників національної поліції України до правоохоронної діяльності. *Наука і освіта*. 2017. №11. С. 35-45.
2. Константинов В.В. К вопросу о понятии “адаптация”. Проблемы социальной психологии личности. PsyJournals.ru URL: http://psyjournals.ru/sгу_socialpsy/issue/30306_full.shtml (дата звернення 4.12.20)
3. Отраднава А.С. Педагогические условия адаптации курсантов образовательных организаций МВД России к учебно-служебной деятельности. *Вестник Санкт-Петербургского университета МВД России*. 2016. №4 (72). с.191-194
4. Твердохлебова Н. Є. Адаптаційна готовність і копінг-поведінка правоохоронців на різних етапах професійної підготовки. *International independent scientific journal*. 2020. № 19, vol. 2. Р. 52-55.
5. Шамионов Р.М. Структура адаптационной готовности личности. *Изв. Сарат. ун-та. Новая сер. Сер. Философия. Психология. Педагогика*. 2016. Т. 16. № 4. С. 454-458.

Актуальні напрями практичної психології і психотерапії: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, студентів та аспірантів (м. Харків, 16 грудня 2020 року).

6. Григорьева М.В. Адаптационная готовность личности в условиях неопределенности. Социальный мир человека. Человек и мир: мирозидание, конфликт и медиация в интеркультурном мире. Сер. Язык социального : сб. материалов VI Межд. научн.-практ. конф., 2016. С. 275–277.

Науковий керівник: Греса Наталія Володимирівна, доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент.
